

ЕМПІРИЧНОГО ВИВЧЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЖІНОК У ПЕРІОД ВІКОВИХ ЗМІН

Ворнікова Л.К.

аспірант кафедри диференціальної і спеціальної психології,
ФПСПр ОНУ імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна

Соціальна важливість і складність життя сучасних жінок у зрілому віці (у період клімактерію) під час актуалізації вікових проблем апелює до індивідуально-психологічних особливостей особистості. До теперешнього часу індивідуально-психологічні особливості жінок у період вікових змін організму (клімактерію) залишаються майже невивченими. Організм кожної жінки індивідуальний, але існують медичні критерії, коли чекати "золоту осінь". У українських жінок норма настання клімактерію від 45 до 52 років. Згідно зі статистикою МОЗ України 60-80% жінок цього віку перебувають у клімактерію. Так криза зрілого віку (45-55 років) збігається з настанням клімактерію, що робить цей період набагато труднішим і складним [2]. На наступний час науковці досліджували їх самореалізацію та самоздійснення, комунікативні особливості, самоставлення, їх емоційний інтелект, гендерні стереотипи та ідентифікацію (О.Є. Андропова, С.В. Бикова, В.А. Гупаловська, П.П. Горностай, Т.В. Говорун, О.І. Власова, О.В. Камінська, З.О. Кіреєва, О.М. Кокун, О.І. Кононенко, В.М. Мазурик, В.М. Майструк, О.М. Мірошніченко, А.В. Мудрик, Н.В., Е.Л. Носенко, Л.О. Пампуха, Н.В.Родіна, Н.О. Смахтіна, О.О. Стрельнік, В.О Срібна, Т.П.Чернявська, С.А.Швайкін, Я.І. Шкурко, М.А. Silverman, А. Theodosiou-

Tryfonidou, J.A. Birnbaum, S. Faludi, B. Givy, A.M Nazary, F. Mohsenzadeh та інші) але усі ці дослідження не пов'язані з періодом клімактерію.

Для побудови моделі, що відбиває системні закономірності індивідуально - психологічних особливостей жінок, були об'єднані окремі підсистеми, що характеризують певні психологічні конструкти. Метою даного дослідження виступає вивчення взаємин між параметрами, що характеризують на змістовному рівні ключові параметри підсистем.

Аналізувалися наступні підсистеми: Підсистема «Індивідуально-психологічні особливості жінок у період вікових змін»; Підсистема «Соціально-демографічні чинники»; Підсистема «Стресові реакції»; Підсистема «Копінг-стратегії»; Підсистема «Класифікація життєвих подій»; Підсистема «Баланс між роботою й особистим життям».

Для підсистеми «Індивідуально-психологічні особливості жінок у період вікових змін» буде використано методика Шмішека - Мюллера «АКЦЕНТ 2-90», адаптовану М. І. Вігдорчиком.

Для підсистеми «Соціально-демографічні чинники» буде використано спеціально створену авторську анкету, яка включатиме інформацію про вік, стать, стаж роботи, рівень освіти, родинний стан, кількість та вік дітей, професійну мобільність, бажання змінити професію, ставлення до самоосвіти, співвідношення між часом, що приділяється роботі, сім'ї, сну та фізичній культурі, додаткові захоплення тощо.

Для підсистеми «стресові реакції» ми плануємо використати опитувальника стресів модифікацію методики «Опитувальник стресових подій студентського життя» (англ. Student-life Stress Inventory) американських авторів Б.М. Гадзелли, Д.В. Гінтера, Г. Л. Фулвуда.[3]

Для підсистеми «копінг-стратегії» ми плануємо вивчати поведінки подолання в кризових ситуаціях загрози

життю, копінг –стратегії у жінок, за допомогою методики «WOCQ», копінг-тест Р. Лазаруса та С. Фолкман в адаптації Н.В. Родіної.

Для підсистеми «класифікація життєвих подій» плануємо використати метод каузометричного аналізу. Каузометрія найбільш повний метод, який дозволяє дослідникам відшукувати не просто причинно-наслідкові та цільові зв'язки між явищами, але і формувати базові виміри життєвого шляху жінки, виявляти конфігурації значимо пов'язаних подій, бачити протилежні за змістовим наповненням події, віднаходити конфлікти, прогнозувати вектори розвитку особистості .

Підсистема «баланс між роботою й особистим життям». Для вивчення балансу між роботою й особистим життям плануємо використати « Шкали конфлікту робота-сім'я і конфлікту сім'я-робота» (англ. *Work-Family Conflict and Family-Work Conflict Scales*) американських дослідників Р.Дж. Нетемеєра, Дж.С. Боулза та Р. Макмуріана [4] , адаптована україномовна версія Шкали міжрольових конфліктів Я. В. Цехмістера, І. В. Данилюка, Н. В. Родіної, Б. В. Бірона, Н.С. Семенюк.

Таким чином, визначено, що в цілому індивідуально-психологічні особливості жінок у період вікових змін залишаються майже невивченими. Запропоновано модель дослідження індивідуально-психологічних особливостей жінок у період вікових змін (клімактерію). Показано, що її складають підсистеми: «Копінг-стратегії», «Соціально-демографічні чинники», «Класифікації життєвих подій», «Індивідуально-психологічні особливості жінок у період вікових змін», «Стресові реакції», «Баланс між роботою й особистим життям». Для кожної з них запропоновано відповідні психодіагностичні методики, а саме авторську соціально-демографічну анкету, методику «WOCQ», методику «Акцент 2-90», методику «Опитувальник стресових реакцій» та «Казуального аналізу» , «Шкали конфлікту робота-сім'я і конфлікту сім'я-робота.

Список використаних джерел

1. Василюк Ф. Е. Типология переживания различных критических ситуаций / Ф.Е. Василюк // Психологический журнал. – 2015. – Т. 16, № 5. – С. 104 -114.
2. Титаренко Т. Життєві кризи: технології консультування. Перша частина / Тетяна Титаренко. – К. : Главник, 2007. – 144 с. (Серія “Психол. інструментарій”).
3. Gadzella В.М. Student-life Stress Inventory / В. М. Gadzella, Н.Л.
4. Netemeyer, R. G. Boles, J. S., McMurrian, R. (1996). Development and Validation of Work-Family Conflict and Family-Work Conflict Scales. Journal of Applied Psychology, 81(4), 400–410